Lieta Nr.A420629410
A-2431-11/36

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā
Liepājā, 2011.gada 7.aprīlī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese A.Kudrēviča,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *L.S.* pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk –Aģentūra) direktores 2010.gada 6.aprīļa lēmumu Nr.09-5/NA/4343 (turpmāk – Lēmums) nolemts atstāt negrozītu Aģentūras Liepājas reģionālās nodaļas 2010.gada 2.marta lēmumu Nr.2436 „Par bezdarbnieka pabalsta atteikumu" (turpmāk – Sākotnējais lēmums), ar kuru nolemts pieteicējai no 2010.gada 28.janvāra līdz 2010.gada 27.oktobrim piešķirt bezdarbnieka pabalstu 55% apmērā no dienas vidējās apdrošināšanas iemaksu algas (Ls 1,6438), bet ne mazāk kā 60 % apmērā no bezdarbnieka pabalsta pieprasīšanas dienā spēkā esošā valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta divkārša apmēra (Ls 1,7753).

Lēmums pamatots ar likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 7.panta pirmo un trešo daļu.

[2] Administratīvajā rajona tiesā saņemts *L.S.* pieteikums par Lēmuma pārsūdzēšanu. Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses lēmumu pieņemts pieteikums un ierosināta administratīvā lieta par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Pieteicēja pieteikumā norāda, ka bezdarbnieka pabalsta aprēķināšanā tika ņemts vērā, ka darba devējs 2008.gada decembrī, bērna kopšanas atvaļinājuma laikā, veica korekcijas par veselības apdrošināšanu bez pieteicējas ziņas un līdz ar to ienākumos uzrādās maksājums no darba devēja. Tāpēc bezdarbnieka pabalstu nevarēja aprēķināt saskaņā ar likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 8.panta 6.punktam. Uzzinot maksājuma sekas, pieteicēja vērsās pie bijušā darba devēja ar lūgumu labot datus (no 2008.gada decembra uz 2008.gada maiju), kas tika veikts Valsts ieņēmumu dienestā un ir redzams Valsts darba inspekcijas 2010.gada 12.aprīļa vēstulē Nr.14-04/2638.

[3] Atbildētāja rakstveida paskaidrojumā norādījusi, ka pieteikumu neatzīst un paskaidro, ka ar Sākotnējo lēmumu pieteicējai no 2010.gada 28.janvāra līdz 2010.gada 27.oktobrim tika piešķirts bezdarbnieka pabalsts 55% apmērā no dienas vidējās apdrošināšanas iemaksu algas (Ls 1,6438), bet ne mazāk kā 60 % apmēra no bezdarbnieka pabalsta pieprasīšanas dienā spēkā esošā valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta divkārša apmēra (Ls 1,7753). Periods kalendāra dienas vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanai saskaņā ar likuma ,,Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 8.panta pirmo daļu pieteicējai ir noteikts no 2008.gada novembra līdz 2009.gada oktobrim.

Pieteicēja lēmuma apstrīdēšanas iesniegumā norādījusi, ka bezdarbnieka pabalsts viņai jāpiešķir saskaņā ar likuma ,,Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 8.panta sesto daļu. Izskatot pieteicējas apstrīdēšanas iesniegumu, Aģentūra konstatēja, ka darba ņēmēja statusu pieteicēja zaudējusi 2010.gada 6.janvārī, bet bezdarbnieka statusu ir ieguvusi 2010.gada 28.janvārī. No dienas, kad pieteicēja zaudējusi darba ņēmēja statusu, līdz dienai, kad pieteicēja ieguvusi bezdarbnieka statusu, par pieteicēju tika veiktas iemaksas no valsts pamatbudžeta kā par personu, kura kopj bērnu līdz 1,5 gadu vecumam.

Saskaņā ar likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 7.panta trešo daļu bezdarbniekam, par kuru tieši pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas dienas iemaksas bezdarba gadījumam ir veikusi valsts, bet par pārējo iemaksu perioda daļu gan pats pabalsta pieprasītājs un viņa darba devējs, gan valsts, piešķiramā bezdarbnieka pabalsta apmēru nosaka saskaņā ar šā panta pirmo daļu. Šajā gadījumā bezdarbnieka pabalsta apmērs nedrīkst būt mazāks par šā panta otrajā daļā noteikto, ne mazāk kā 60 % apmērā no bezdarbnieka pabalsta pieprasīšanas dienā spēkā esošā valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta divkārša apmēra. Tā kā pieteicējas gadījumā pēdējais iemaksu veicējs pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas dienas ir bijusi valsts, tad Aģentūra konstatēja, ka Aģentūras nodaļa, nosakot pieteicējai bezdarbnieka

pabalsta apmēru, pamatoti ir piemērojusi likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 7.panta trešo daļu. Par pēdējo iemaksu veicēju tiktu uzskatīts pieteicējas darba devējs tikai tādā gadījumā, ja pieteicēja bezdarbnieka statusu būtu ieguvusi ne vēlāk kā 2010.gada 7.janvārī. Līdz ar to Aģentūras nodaļai būtu tiesisks pamats piemērot pieteicējas norādīto likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 8.panta sesto daļu.

Izdodot administratīvo aktu, iestādes rīcībai ir jāatbilst tiesību normām un jādarbojas normatīvajos aktos noteikto pilnvaru ietvaros. Aģentūras Lēmums pieņemts, pamatojoties uz likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 7.panta pirmo un trešo daļu, Administratīvā procesa likuma 7.pantu, 81.panta otrās daļas 1.punktu un 81.panta piekto daļu.

Neskatoties uz pieteicējas darba devēja veiktajām izmaiņām sociālajās iemaksās, pieteicējas bezdarbnieka pabalsta saņēmējas lietas faktiskie apstākļi, kas radītu tiesisku pamatu administratīvā procesa uzsākšanai no jauna iestādē, nav mainījušies, proti, par 2010.gada janvāra mēnesi no 1. līdz 6.janvārim iemaksas par pieteicēju veicis darba devējs, bet no 1. līdz 31.janvārim – valsts**.**

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 85.panta otrās daļas 3.punktu Aģentūrai nav likumīga pamata pieteicējai bezdarbnieka pabalsta apmēru noteikt saskaņā ar likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 8.panta sesto daļu.

[4] Administratīvās rajona tiesā saņemti pieteicējas rakstveida iebildumi par Aģentūras sniegtajiem rakstveida paskaidrojumiem.

Pieteicēja norāda, ka Aģentūra Sākotnējo lēmumu pieņēma pamatojot to, ka laikā, kad pieteicēja bija bērna kopšanas atvaļinājumā, darba devējs bija veicis korekciju par veselības apdrošināšanu un tas tika uzskatīts par ienākumu. Darba devējam nebija jāveic iemaksas, kad pieteicēja bija bērna kopšanas atvaļinājumā, bet 2008.gada decembrī tās bija veiktas. Bezdarbnieka pabalsta aprēķinu nevarēja veikt balstoties uz likuma "Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 8.panta sesto daļu. Uzzinot par korekcijas faktu, pieteicēja vērsās pie sava bijušā darba devēja ar lūgumu labot datus un korekciju par veselības apdrošināšanu veikt 2008.gada maijā, kas bija pēdējais darba mēnesis pirms došanās pirmsdzemdību atvaļinājumā. Darba devējs piekrita veikt labojumu un tāpēc Sākotnējais lēmums tika apstrīdēts. Pieteicējai nezināmu iemeslu dēļ, informācijas apmaiņa starp iestādēm kavējās un tāpēc Lēmums apstiprināja Sākotnējo lēmumu.

Aģentūras rakstveida paskaidrojumā minēts, ka valsts par pieteicēju veikusi iemaksas no valsts pamatbudžeta kā par personu, kura kopj bērnu līdz 1,5 gada vecumam. Taču

2010.gada 3.jūnija izziņā Nr.0/1450028 ir redzams, ka valsts pēdējo iemaksu ir veikusi 2009.gada decembrī un 2010.gada janvārī iemaksu ir veicis darba devējs. Līdz ar to ir nepamatots apgalvojums, ka par pēdējo iemaksu veicēju pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas dienas ir bijusi valsts. Kā arī nesaprotams ir apgalvojums, ka par pēdējo iemaksu veicēju tiktu uzskatīts darba devējs tikai tādā gadījumā, ja bezdarbnieka status būtu iegūts ne vēlāk kā 2010.gada 7.janvārī, jo likums „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" neparedz šāda veida 1 dienas termiņu.

[5] Aģentūra sniedza rakstveida paskaidrojumus par pieteicējas iebildumiem. Aģentūra paskaidrojumos norāda, ka bezdarbnieka statusu pieteicēja ieguvusi 2010.gada 28.janvārī, tad periods kalendāra dienas vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanai pieteicējai ir noteikts no 2008.gada novembra līdz 2009.gada oktobrim. Iepriekš sniegtajos rakstveida paskaidrojumos norādīts, ka par 2010.gada janvāra mēnesi no 1. līdz 6.janvārim iemaksas par pieteicēju veicis darba devējs, bet no 1. līdz 31.janvārim – valsts. Nav pamatots pieteicējas apgalvojums, ka pēdējās iemaksas pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas par pieteicēju ir veicis darba devējs.

Pieteicējas argumenti, ka par pēdējo iemaksu veicēju tiktu uzskatīts pieteicējas darba devējs tikai tādā gadījumā, ja pieteicēja bezdarbnieka statusu būtu ieguvusi ne vēlāk kā 2010.gada 7.janvārī un līdz ar to Aģentūras nodaļai būtu tiesisks pamats piemērot pieteicējas norādīto likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 8.panta sesto daļu, nav pamatots. Pieteicēja norāda, ka likums „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" neparedz šāda veida vienas dienas termiņu. Minētais nosacījums ir paredzēts likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 7.panta trešajā daļā, kas nosaka, ka bezdarbniekam, par kuru tieši pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas dienas iemaksas bezdarba gadījumam ir veikusi valsts, bet par pārējo iemaksu perioda daļu — gan pats pabalsta pieprasītājs un viņa darba devējs, gan valsts, piešķiramā bezdarbnieka pabalsta apmēru nosaka saskaņā ar šā panta pirmo daļu. Šādā gadījumā bezdarbnieka pabalsta apmērs nedrīkst būt mazāks par šā panta otrajā daļā noteikto.

[6] Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā saņemts iesniegums, kurā pieteicēja piekrīt lietas izskatīšanai rakstveida procesā *(lietas 12.lapa)*.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 114.panta pirmo un otro daļu ar Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 17.jūnija lēmumu nolemts administratīvo lietu izskatīt rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[7] No lietas materiāliem izriet, ka pieteicēja vēlas panākt sev labvēlīga administratīva akta izdošanu, proti, lai pieteicējai tiktu izdots labvēlīgs administratīvais akts, ar kuru Aģentūrai tiktu uzlikts par pienākumu noteikt no jauna pieteicējai bezdarbnieka pabalstu saskaņā ar likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 8.panta sesto daļu.

Lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru persona vēlas panākt.

Tādējādi tiesai konkrētajā gadījumā ir jāpārbauda, vai pastāv priekšnoteikumi pieteicējai labvēlīga administratīva akta izdošanai, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirts bezdarbnieka pabalsts saskaņā ar likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 8.panta sesto daļu.

[8] Tiesa lietā konstatē sekojošus faktiskos apstākļus.

[8.1] 2010.gada 8.februārī Aģentūras Saldus nodaļā saņemts pieteicējas iesniegums bezdarbnieka pabalsta piešķiršanai (*lietas 17.lapa.).*

[8.2] 2010.gada 17.februārī Aģentūras Liepājas reģionālās nodaļas inspektore sagatavoja izziņu Nr.0/398976, kura apliecina, ka *L.S.* ieguvusi bezdarbnieka statusu 2010.gada 28.janvārī *(lietas 18.lapa).*

[8.3] 2010.gada 17.februārī Aģentūras inspektore sagatavojusi izziņu Nr.0/398992 par pieteicēju „Par apdrošināšanas personas iemaksām no 2008.gada novembra līdz 2010.gada janvārim" *(lietas 19.-20.lapa)*, kā arī „Par apdrošināšanas periodiem" *(lietas 21.lapa).*

[8.4] 2010.gada 2.martā Aģentūras Liepājas reģionālās nodaļas inspektore sagatavojusi izziņu Nr.0/503509, kura apliecina, ka 2010.gada janvārī pieteicējas ienākumi bija Ls 1700 un aprēķinātās iemaksas Ls 562,53. No 2010.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 31.janvārim pieteicējai veiktas iemaksas no Valsts pamatbudžeta, bet no 2003.gada 3.jūnija līdz 2010.gada 6.janvāra iemaksas veikusi SIA „*/Nosaukums/*". Pieteicējai 2010.gada 6.janvārī beidzies bērna kopšanas atvaļinājums *(lietas 16.lapa).*

[8.5] 2010.gada 2.martā Aģentūras Liepājas reģionālās nodaļas inspektore pieņēma Sākotnējo lēmumu Nr.2436, ar kuru nolēma piešķirt bezdarbnieka pabalstu no 2010.gada 28.janvāra līdz 2010.gada 27.oktobrim 55% apmērā no dienas vidējās apdrošināšanas iemaksu algas Ls 1,6438, bet ne mazāk kā 60% apmērā no bezdarbnieka pabalsta

pieprasīšanas dienā spēkā esošā valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta divkāršā apmērā *(lietas 8.lapa).*

[8.6] 2010.gada 16.martā Aģentūrā saņemts pieteicējas iesniegums, ar kuru apstrīdēts Sākotnējais lēmums, lūdzot bezdarbnieka pabalstu piešķirt saskaņā ar likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumā" 8.panta sesto daļu *(lietas 25.lapa*).

[8.7] 2010.gada 6.aprīlī Aģentūra pieņēma Lēmumu, ar kuru nolēma atstāt negrozītu Sākotnējo lēmumu. Lēmums pamatots ar likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 7.panta pirmo un trešo daļu *(lietas 6.lapa*).

[9] Ievērojot to, ka bezdarbnieka pabalsts personām piešķirams saskaņā ar likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" normām, tiesa pārbauda, vai pieteicējai ir tiesības uz bezdarbnieka pabalstu saskaņā ar šā likuma nosacījumiem.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicēja pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas ir bijusi darba ņēmēja SIA „*/Nosaukums/*" līdz 2010.gada 6.janvārim, kā arī nav strīda, ka pieteicēja atradusies bērna kopšanas atvaļinājumā.

Tādējādi tiesa konstatē, ka no darba ņēmēja statusa zaudēšanas dienas (2010.gada 7.janvāris) līdz bezdarbnieka statusa iegūšanas dienai (2010.gada 28.janvārī) par pieteicēju tika veiktas iemaksas no *valsts pamatbudžeta* kā par personu, kura kopj bērnu līdz 1,5 gadu vecumam.

Saskaņā ar likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 7.panta trešo daļu bezdarbniekam, par kuru tieši pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas dienas iemaksas bezdarba gadījuma ir veikusi valsts, bet par pārējo iemaksu perioda daļu pats pabalsta pieprasītājs un viņa darba devējs, gan valsts, piešķiramā pabalsta apmēru nosaka saskaņā ar šā panta pirmo daļu. Šajā gadījumā bezdarbnieka apmērs nedrīkst būt mazāks par šā panta otrajā daļā noteikto, ne mazāk kā 60 % apmērā no bezdarbnieka pabalsta pieprasīšanas dienā spēkā esošā valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta divkārša apmēra.

Ievērojot to, ka izskatāmajā gadījumā par pieteicēju pēdējais iemaksu veicējs pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas dienas (2010.gada 28.janvāris) ir bijusi *valsts* (iemaksas no *valsts pamatbudžeta* kā par personu, kura kopj bērnu līdz 1,5 gadu vecumam), tiesa secina, ka konkrētajā gadījumā bija piemērojama likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 7.panta trešā daļa.

Nepamatots ir pieteicējas arguments, ka par pēdējo iemaksu veicēju ir atzīstams pieteicējas darba devējs, jo, kā jau tiesa konstatēja, pieteicēja darba attiecībās sastāvēja līdz

2010.gada 6.janvārim, bet bezdarbnieka statusu ieguva tikai 2010.gada 28.janvārī, tas ir, par periodu no 2010.gada 7.janvāra līdz 2010.gada 28.janvārim par pieteicēju iemaksas tika veiktas no *valsts pamatbudžeta* kā par personu, kura kopj bērnu līdz 1,5 gadu vecumam.

[10] Pieteicēja lūdz viņai piešķirt bezdarbnieka pabalstu saskaņā ar likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 8.panta sestās daļas nosacījumiem.

Saskaņā ar likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 8.panta sesto daļu bezdarbniekam, kurš pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas ir bijis darba ņēmējs, bet šā panta pirmajā daļā noteiktajā vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanas periodā ir bijis bērna kopšanas atvaļinājumā un darba ņēmēja un darba devēja iemaksas bezdarba gadījumam šajā periodā nebija jāveic, vidējo apdrošināšanas iemaksu algu nosaka par 12 mēnešu periodu pirms šā panta pirmajā daļā noteiktā perioda no apdrošināšanas iemaksu algas par pēdējiem mēnešiem, kuros iemaksas bezdarba gadījumam ir veiktas vai bija jāveic darba ņēmējam un darba devējam, paredzot iespēju vidējo apdrošināšanas iemaksu algu noteikt 32 kalendāra mēnešu laikā pirms mēneša, kad persona ieguvusi bezdarbnieka statusu. Šādā gadījumā bezdarbnieka pabalsta apmērs nedrīkst būt mazāks par bezdarbnieka pabalsta apmēru, kas ir noteikts šā likuma 7.panta otrajā daļā.

Kā jau tiesa iepriekš konstatēja, pieteicēja pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas nav bijusi darba ņēmēja (laika periodā no 2010.gada 7.janvāra līdz 2010.gada 28.janvārim), tādējādi tiesa atzīst, ka pieteicējai nav tiesību saņemt bezdarbnieka pabalstu saskaņā ar likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 8.panta sestās daļas nosacījumiem.

Attiecībā uz pieteicējas argumentu, ka likums „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" neparedz vienas dienas termiņu, tāpēc nesaprotams ir Aģentūras viedoklis, ka bezdarbnieka statuss bija jāiegūst ne vēlāk 2010.gada 7.janvārī, tiesa norāda sekojošo.

Likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 7.panta trešā daļa nepārprotami norāda uz nosacījumu „tieši" pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas dienas iemaksas bezdarba gadījuma ir veikusi valsts [..]. Tiesa atzīst, ka tiesību sistēmai neatbilstoša būtu situācija, ka katrā izskatāmā gadījumā Aģentūrai būtu nepieciešams interpretēt šo termiņu savādāk. Ja reiz likumdevējs ir skaidri un nepārprotami norādījis jēdzienu „tieši", tad nedz iestādei, nedz tiesai vai arī privātpersonai nav tiesību to interpretēt savādāk. Ievērojot juridiskās tehnikas prasības un loģikas likumus, tiesa atzīst, ka, gadījumā ja tiesību normas nosacījums būtu savādāks, tad šā likuma 7.panta trešajā daļā būtu nepārprotami norādīts uz eventuālu laika periodu, kurā valsts veikusi iemaksas par personu.

[11] Apkopojot šajā spriedumā konstatēto, tiesa atzīst, ka *L.S.* nav tiesību uz bezdarbnieka pabalsta saņemšanu saskaņā ar likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 8.panta sesto daļu, tādējādi pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu ir nepamatots un noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251., 289.–291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt pilnībā L.S. pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā 20 dienu laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā.

Tiesnese A.Kudrēviča